

KNF

**KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO**

**SYTUACJA SEKTORA BANKOWEGO
W I KWARTALE 2018**

**URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Warszawa, 2018**

SPIS TREŚCI

Baza kapitałowa	3
Sytuacja w zakresie bieżącej płynności	4
Wyniki finansowe	5
Skala działania i struktura sektora bankowego	7
Kredyty dla sektora niefinansowego	9
Jakość portfela kredytowego	11
Pozostałe aktywa	13
Źródła finansowania	13
Wycena rynkowa banków notowanych na GPW	15
SPIS TABEL	16

Sytuacja sektora bankowego w I kwartale 2018 r.

W I kwartale 2018 r. sytuacja sektora bankowego^{1,2} pozostawała stabilna, czemu sprzyjało utrzymujące się wysokie tempo wzrostu gospodarki (według wstępnych szacunków GUS roczne tempo wzrostu PKB w I kwartale br. wyniosło 5,2%), dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy (stopa bezrobocia rejestrowanego obniżyła się do 6,6%, a BAEL do 4,2%; wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w ujęciu rok/rok wzrosło nominalnie o 7,1%, a realnie o 5,6%), jak też poprawa nastrojów przedsiębiorstw i konsumentów.

Baza kapitałowa

Tabela 1. Fundusze własne, kwota ekspozycji na ryzyko, współczynniki kapitałowe

	Wartość (mld zł)			Zmiana w 2018	
	03/17	12/17	03/18	mld zł	%
Fundusze własne, w tym	178,1	197,8	200,3	2,5	1,3%
Kapitał Tier I	163,4	179,6	180,8	1,2	0,7%
Kapitał Tier II	14,7	18,2	19,5	1,3	7,4%
Łączna kwota ekspozycja na ryzyko	993,0	1 042,6	1 060,7	18,1	1,7%
Współczynnik kapitału Tier I (T1)					
Sektor	16,5	17,2	17,0		
Banki komercyjne	16,5	17,3	17,1		
Banki spółdzielcze	15,9	16,2	16,2		
Łączny współczynnik kapitałowy (TCR)					
Sektor	17,9	19,0	18,9		
Banki komercyjne	18,0	19,1	19,0		
Banki spółdzielcze	17,0	17,2	17,1		
Banki niespełniające wymagań regulacyjnych³					
Liczba banków	4	3	2		
Udział w aktywach	0,0%	0,0%	0,0%		

Baza kapitałowa pozostawała stabilna. W I kwartale br. odnotowano wzrost funduszy własnych (z 197,8 mld zł na koniec ub.r. do 200,3 mld zł na koniec marca br., tj. o 1,3%), ale na skutek wyższego przyrostu łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (o 1,7%), współczynniki kapitałowe uległy nieznacznemu obniżeniu (współczynnik kapitału Tier I z 17,2% do 17,0%, a łączny współczynnik kapitałowy z 19,0% do 18,9%).

¹ Uwaga: Począwszy od stycznia 2018 r. podmioty sporządzające sprawozdania finansowe zgodnie ze standardami MSR/MSSF (50 banków komercyjnych i oddziałów instytucji kredytowych, skupiających ponad 90% aktywów sektora bankowego) zobowiązane są do stosowania standardu MSSF 9 „Instrumenty finansowe”, który zastąpił dotychczasowy standard MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena”. Konsekwencją wprowadzenia MSSF 9 była zmiana zasad prezentacji bilansu, klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych, rozpoznawania i kalkulacji utraty ich wartości oraz zmiany w rachunkowości zabezpieczeń. Szerzej zob.: „Dane miesięczne sektora bankowego”, UKNF; „Instrukcja FINREP jednostkowy”, NBP; „Raport o stabilności systemu finansowego”, NBP czerwiec 2018; raporty okresowe banków notowanych na GPW. Mając to na uwadze UKNF dokonał zmian w sposobie prezentacji niektórych kategorii, w związku z czym nie wszystkie dane prezentowane w raporcie są w pełni porównywalne z jego poprzednimi edycjami.

² Uwaga: Dane UKNF pochodzą z bazy danych z dnia 4 lipca 2018 r. i nie uwzględniają późniejszych korekt.

³ W zakresie minimalnego poziomu funduszy własnych lub minimalnych współczynników kapitałowych.

Na koniec marca br. dwa banki spółdzielcze nie spełniały wymogów regulacyjnych w zakresie minimalnych poziomów współczynników kapitałowych⁴, przy czym jeden z nich nie spełniał również wymagań w zakresie minimalnego poziomu kapitału założycielskiego. Ponadto, dwadzieścia trzy banki, w tym trzy komercyjne, nie spełniały wymogu połączonego bufora⁵, tj. ich wskaźniki kapitałowe były niższe niż suma wymogów regulacyjnych oraz wymogu połączonego bufora. Przyczyną tego zjawiska było podniesienie od stycznia 2018 r. bufora zabezpieczającego (do 1,875%) oraz nałożenie bufora ryzyka systemowego (w wysokości 3,0%) na ekspozycje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, a banki te nie zdołały wcześniej zgromadzić odpowiedniego kapitału.

Na koniec marca br. tylko dwa banki komercyjne oraz piętnaście spółdzielczych nie spełniało oczekiwań KNF w zakresie poziomu wskaźnika dźwigni finansowej (zgodnie z zaleceniem KNF w sprawie polityki dywidendowej w bankach dokonujących wypłaty dywidendy powinien on być wyższy od 5%), a ich łączny udział w aktywach sektora bankowego był niski (3,0%).

Pomimo zadowalającej sytuacji bieżącej w skali całego sektora, rekomendowane jest utrzymanie mocnej bazy kapitałowej, a w przypadku niektórych banków konieczne jest jej wzmocnienie.

Sytuacja w zakresie bieżącej płynności

Tabela 2. LCR banków komercyjnych

	Wartość (mld zł)			Zmiana w 2018	
	03/17	12/17	03/18	mld zł	%
Zabezpieczenie przed utratą płynności	312,2	321,0	341,9	20,9	6,5%
Wypływy płynności netto	212,4	216,8	228,2	11,4	5,3%
Wskaźnik pokrycia wypływów netto (w %)	147,0%	148,1%	149,8%		

Sytuacja w zakresie bieżącej płynności pozostawała dobra. Wszystkie banki komercyjne spełniały obowiązującą normę LCR na poziomie 100% (w przypadku banków spółdzielczych część z nich nie spełniała wymaganej normy na poziomie jednostkowym, ale były one członkami IPS i miały zgodę KNF na stosowanie grupowej normy LCR, która była przestrzegana).

Nadal utrzymywała się nadwyżka depozytów sektora niefinansowego nad kredytami udzielonymi temu sektorowi (na koniec marca br. relacja kredytów do depozytów tego sektora wynosiła 93,0% wobec 92,2% na koniec ub.r.).

Pomimo zadowalającej sytuacji w zakresie bieżącej płynności, stale zalecane są działania zmierzające do wzrostu stabilności źródeł finansowania.

⁴ Zgodnie z art. 92 CRR banki zobowiązane są utrzymywać współczynnik kapitału podstawowego Tier I, współczynnik kapitału Tier I oraz łączny współczynnik kapitałowy na poziomie nie niższym niż odpowiednio 4,5%; 6,0% i 8,0% łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko. Wymogi te są powiększone o domiar kapitałowy (tzw. add-on) nałożony w ramach indywidualnych decyzji na banki posiadające istotne ekspozycje na rynku walutowych kredytów dla gospodarstw domowych zabezpieczonych hipotecznie (w zależności od banku wynosi on od 0,5% do 5,8%).

⁵ Banki są zobowiązane do utrzymywania buforów kapitałowych, które tworzą tzw. wymóg połączonego bufora, będący sumą bufora zabezpieczającego (w wysokości 1,875%), bufora antycyklicznego (0,0%), bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym (w zależności od banku wynosi od 0,0% do 0,75%) oraz bufora ryzyka systemowego (w wysokości 3,0% dla ekspozycji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej).

Wyniki finansowe

Tabela 3. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego

	Wartość (mln zł)		Zmiana		Wynik w czterech ostatnich kwartałach			
	03/17	03/18	mln zł	%	II/17	III/17	IV/17	I/18
Całkowite przychody operacyjne	15 155	16 090	935	6,2%	16 258	16 008	16 493	16 090
- wynik z tytułu odsetek	10 133	11 094	961	9,5%	10 492	10 869	11 123	11 094
- wynik z tytułu opłat i prowizji	3 390	3 301	-89	-2,6%	3 445	3 486	3 409	3 301
- przychody z tytułu dywidend	333	201	-132	-39,7%	746	17	72	201
- wynik pozostałych pozycji	1 298	1 494	196	15,1%	1 574	1 636	1 890	1 494
Koszty działania i amortyzacja	9 381	9 884	503	5,4%	8 788	8 672	9 140	9 884
- koszty pracownicze	3 998	4 282	284	7,1%	4 219	4 170	4 236	4 282
- koszty ogólnego zarządu	4 653	4 865	212	4,5%	3 846	3 761	4 148	4 865
- amortyzacja	730	737	7	1,0%	723	741	755	737
Saldo rezerw i odpisów (ujemne)	1 948	1 820	-128	-6,6%	2 221	2 270	3 003	1 820
Wynik finansowy netto	2 756	3 392	635	23,0%	3 942	3 794	3 259	3 392
- banki komercyjne	2 438	3 164	726	29,8%	3 632	3 486	3 221	3 164
- banki spółdzielcze	237	203	-34	-14,4%	204	178	50	203
- oddziały instytucji kredytowych	82	25	-57	-69,6%	106	130	-12	25

Zrealizowany w I kwartale br. wynik finansowy netto sektora bankowego wyniósł 3 392 mln zł i był znacznie wyższy (o 635 mln zł, tj. o 23,0%) od osiągniętego w analogicznym okresie ub.r. oraz od planowanego (na podstawie planów finansowych banków komercyjnych można było oczekiwać wzrostu wyników sektora o około 5%).

Poprawę wyników odnotowano w bankach komercyjnych (o 29,8%, choć zrealizowany przez nie wynik finansowy netto był niższy niż w poprzednich trzech kwartałach), podczas gdy w bankach spółdzielczych uległy one obniżeniu (-14,4%), podobnie jak i w oddziałach instytucji kredytowych (-69,9%).

W skali całego sektora poprawę wyników odnotowano w trzystu jeden podmiotach (skupiających 66,0% aktywów sektora), a w pozostałych ich pogorszenie. Jednocześnie cztery banki komercyjne, jeden bank spółdzielczy oraz jedenaście oddziałów instytucji kredytowych (skupiające łącznie 6,2% aktywów) wykazało stratę (w łącznej wysokości 156 mln zł).

Poprawa wyników nastąpiła głównie dzięki zwiększeniu wyniku odsetkowego, połączonego z umiarkowanym wzrostem kosztów działania. Wpływ pozostałych pozycji na zmiany wyniku finansowego był znacząco mniejszy.

Całkowite przychody operacyjne netto sektora bankowego uległy zwiększeniu w stosunku do analogicznego okresu ub.r. (o 935 mln zł; 6,2%), głównie dzięki zwiększeniu wyniku odsetkowego (o 961 mln zł; 9,5%). Poprawa wyniku odsetkowego, nastąpiła na skutek wzrostu przychodów odsetkowych (o 1 006 mln zł; 7,2%), których przyrost w ujęciu wartościowym był znacząco wyższy niż odnotowany w tym okresie wzrost kosztów odsetkowych (o 45 mln zł; 1,2%). Głównym czynnikiem wzrostu przychodów odsetkowych było ich zwiększenie z tytułu kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych oraz odsetek od sektora budżetowego, czemu sprzyjał m.in. wzrost wolumenów biznesowych. W kierunku wzrostu całkowitych przychodów operacyjnych oddziaływał również wzrost wyniku z tytułu pozostałej działalności bankowej (o 196 mln zł; 15,1%). Z kolei w kierunku ich obniżenia oddziaływał spadek wyniku z tytułu opłat i prowizji (-89 mln zł; -2,6%) oraz przychodów z tytułu dywidend (-132 mln zł; -39,7%).

W I kwartale br. odnotowano wzrost kosztów działania i amortyzacji (o 503 mln zł; 5,4%), który wynikał głównie ze wzrostu kosztów pracowniczych (o 284 mln zł; 4,1%) oraz kosztów ogólnego zarządu (o 212 mln zł; 4,5%), podczas gdy koszty amortyzacji pozostały na poziomie zbliżonym do ub.r. Z punktu widzenia poszczególnych rodzajów kosztów, największy wpływ na wzrost kosztów miał wzrost kosztów wynagrodzeń i narzutów na wynagrodzenia (o 151 mln zł; 4,1%), a w mniejszym stopniu wzrost kosztów marketingu (o 63 mln zł; 31,5%), wydatków na informatykę (o 42 mln zł; 9,1%) oraz wpłat na rzecz BFG (o 41 mln zł, 3,4%).

W I kwartale br. odnotowano obniżenie ujemnego salda odpisów i rezerw (-128 mln zł; -6,6%), co wynikało ze zmniejszenia ujemnego salda odpisów z tytułu kredytów mieszkaniowych oraz ujemnego salda tworzonych rezerw.

Tabela 4. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego

	Sektor		Banki komercyjne		Banki spółdzielcze	
	03/17	03/18	03/17	03/18	03/2017	03/2018
Koszty/dochody (C/I)	61,90%	61,42%	60,87%	60,00%	65,57%	65,08%
Wynik odsetkowy/średnie aktywa (NIM)	2,59%	2,63%	2,59%	2,65%	2,96%	2,92%
Wynik netto / średnie aktywa (ROA)	0,64%	0,76%	0,62%	0,78%	0,78%	0,62%
Wynik netto / średnie fundusze (ROE)	5,76%	6,72%	5,60%	6,71%	8,10%	6,83%

Obserwowane zmiany przełożyły się na nieznaczną poprawę głównych wskaźników efektywności działania. W szczególności odnotowano obniżenie wskaźnika kosztów (z 61,90 w I kwartale ub.r. do 61,42 w I kwartale br.), marginalny wzrost marży odsetkowej (z 2,59 do 2,63), ROA (z 0,64 do 0,76) oraz ROE (z 5,76 do 6,72). Należy jednak zaznaczyć, że pomiędzy bankami istniały istotne różnice w tym zakresie, a w przypadku banków spółdzielczych poza obniżeniem wskaźnika kosztów pozostałe miary uległy pogorszeniu.

Pomimo generalnie korzystnej sytuacji, obserwowany w ostatnich okresach spadek dochodów w niektórych obszarach, jak też wzrost obciążeń oraz wzrost wymagań regulacyjnych, stanowi istotne wyzwanie dla niektórych banków i wymaga podjęcia przez nie działań, które zapewnią im odpowiedni poziom zyskowności.

Skala działania i struktura sektora bankowego

Tabela 5. Skala działania i struktura sektora bankowego

	03/17	12/17	03/18	Zmiana w 2018	
Suma bilansowa sektora bankowego (mld zł)	1 729,5	1 776,8	1 817,7	40,9	2,3%
- banki komercyjne	1 568,1	1 602,1	1 640,9	38,8	2,4%
- banki spółdzielcze	122,5	130,0	131,0	1,0	0,8%
- oddziały instytucji kredytowych	38,8	44,7	45,8	1,1	2,5%
Liczba banków i oddziałów instytucji kredytowych	622	616	616		
Zatrudnienie (tys. osób)	167 995	164 388	165 006	618	0,4%
Sieć sprzedaży (jednostki)	14 142	13 430	13 338	-92	-0,7%
Udział 10-ciu największych banków (%)					
- aktywa	70,7%	70,1%	70,7%		
- kredyty sektora niefinansowego	69,6%	69,3%	69,4%		
- depozyty sektora niefinansowego	74,8%	74,6%	74,5%		
Udział inwestorów krajowych w aktywach sektora	44,9%	54,5%	55,0%		

Odnotowany w I kwartale br. nominalny przyrost sumy bilansowej (o 40,9 mld zł, tj. o 2,3%; rok/rok o 83,8 mld zł, tj. o 4,8%) był wyższy niż w analogicznym okresie ub.r., ale wynikało to z obserwowanego w ub.r. umocnienia złotego względem walut głównych. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut względem złotego⁶ przyrost (35,1 mld zł, tj. o 2,0%; rok/rok o 102,0 mld zł, tj. o 5,9%) był zbliżony do ubiegłorocznego.

Banki kontynuowały działania zmierzające do wzrostu efektywności działania w drodze optymalizacji zatrudnienia i sieci sprzedaży. Proces ten był wzmocniony przez dokonane w minionych okresach przejęcia i fuzje oraz rozwój bankowości elektronicznej. Wprawdzie w I kwartale br. liczba zatrudnionych w sektorze bankowym uległa zwiększeniu (o 0,6 tys. osób), ale sieć sprzedaży uległa redukcji (o 92 placówki).

Poziom koncentracji pozostaje stabilny (udział 10-ciu największych banków w aktywach sektora, kredytach dla sektora niefinansowego oraz depozytach sektora niefinansowego na koniec marca br. wynosił odpowiednio 70,7%; 69,4% i 74,5%).

Struktura własnościowa sektora nie uległa zmianie. Inwestorzy krajowi nadal kontrolowali czternaście banków komercyjnych (osiem banków było kontrolowanych przez Skarb Państwa, a sześć przez kapitał prywatny) oraz wszystkie banki spółdzielcze, przy czym ich udział w aktywach sektora bankowego nieznacznie wzrósł (na koniec marca br. wynosił 55,0%).

⁶ Do ustalenia tempa wzrostu wybranych pozycji bilansu skorygowanego o zmiany kursów walut przyjęto ich poziom z końca marca 2018 r., przy czym ze względu na ograniczenia systemu sprawozdawczego, prezentowane dane należy traktować jako przybliżone szacunki.

Tabela 6. Zmiana głównych kategorii bilansu

	03/17	12/17	03/18	Zmiana w 2018	
				mld zł	%
Suma bilansowa sektora bankowego (mld zł)	1 729,5	1 776,8	1 817,7	40,9	2,3%
Aktywa					
- kasa i operacje z bankami centralnymi	63,3	57,7	61,4	3,7	6,4%
- instrumenty dłużne	409,1	427,0	451,0	24,1	5,6%
- sektor finansowy	140,6	147,7	150,5	2,8	1,9%
- sektor niefinansowy	963,5	987,3	991,7	4,4	0,4%
- sektor budżetowy	81,6	85,7	85,4	-0,2	-0,3%
- pozostałe	71,3	71,4	77,6	6,2	8,7%
Zobowiązania	1 540,4	1 572,8	1 615,5	42,7	2,7%
- sektor finansowy	376,3	376,1	377,3	1,2	0,3%
- sektor niefinansowy	1 014,4	1 070,4	1 066,8	-3,5	-0,3%
- sektor budżetowy	101,6	69,0	114,9	45,9	66,5%
- pozostałe	48,1	57,3	56,5	-0,8	-1,5%
Kapitały	189,0	204,0	202,2	-1,8	-0,9%

Głównymi obszarami przyrostu po stronie aktywów był portfel instrumentów dłużnych, a po stronie zobowiązań depozyty sektora budżetowego.

Tabela 7. Struktura walutowa bilansu sektora bankowego

	03/17	12/17	03/18	Zmiana w 2018	
				mld zł	%
Suma bilansowa sektora bankowego (mld zł)	1 729,5	1 776,8	1 817,7	40,9	2,3%
Aktywa					
- złotowe	1 372,6	1 421,8	1 450,7	28,9	2,0%
- walutowe	356,8	355,0	367,0	12,0	3,4%
EUR	183,2	191,5	199,7	8,3	4,3%
CHF	135,5	114,5	112,4	-2,1	-1,8%
USD	26,4	32,4	36,4	4,0	12,3%
pozostałe waluty	11,7	16,6	18,4	1,8	10,9%
Zobowiązania					
- złotowe	1 232,2	1 246,0	1 280,3	34,3	2,8%
- walutowe	312,7	331,5	335,3	3,8	1,1%
EUR	188,6	215,5	218,1	2,6	1,2%
CHF	61,3	39,3	36,5	-2,8	-7,2%
USD	48,0	57,2	58,6	1,4	2,5%
pozostałe waluty	14,8	19,6	22,1	2,6	13,1%
Niedopasowanie walutowe					
- w mld zł	-44,1	-23,5	-31,7		
- % sumy bilansowej	-2,5%	-1,3%	-1,7%		

W I kwartale br. odnotowano umiarkowany wzrost stanu aktywów walutowych oraz zobowiązań walutowych (odpowiednio o 12,0 mld zł i 3,8 mld zł), przy czym udział aktywów walutowych w sumie bilansowej marginalnie wzrósł (do 20,2%), a zobowiązań obniżył się (do 18,4%). W rezultacie odnotowano nieznaczny wzrost niedopasowania walutowego (do -31,7 mld zł) oraz jego udziału w sumie bilansowej (do -1,7%).

W strukturze aktywów walutowych dominowały aktywa wyrażone w EUR i CHF, a po stronie zobowiązań wyrażone w EUR oraz USD⁷.

⁷ Na koniec marca br. aktywa wyrażone w EUR wynosiły 47,5 mld EUR, w CHF 31,4 mld CHF, a w USD 10,7 mld USD, natomiast zobowiązania w EUR wynosiły 51,8 mld EUR, w CHF 10,2 mld CHF, a w USD 17,2 mld USD.

Kredyty dla sektora niefinansowego

Tabela 8. Należności od sektora niefinansowego⁸

	Wartość bilansowa brutto (mld zł)			Zmiana w 2018	
	03/17	12/17	03/18	mld zł	%
Ogółem	1 001,3	1 026,7	1 041,0	14,2	1,4%
Kredyty dla gospodarstw domowych	659,7	671,9	676,9	4,9	0,7%
Kredyty mieszkaniowe	396,1	394,3	399,2	4,9	1,2%
- złotowe	240,1	259,1	265,9	6,8	2,6%
- walutowe	156,0	135,2	133,3	-1,9	-1,4%
Kredyty konsumpcyjne	151,5	163,2	164,7	1,5	0,9%
- karty kredytowe	13,5	14,3	14,0	-0,3	-2,3%
- samochodowe	4,4	4,9	5,3	0,4	8,8%
- ratalne ⁹	75,8	81,3	90,0	8,7	10,7%
- pozostałe ¹⁰	57,8	62,7	55,4	-7,3	-11,6%
Pozostałe	112,1	114,4	112,9	-1,5	-1,3%
- operacyjne	44,7	46,2	47,8	1,6	3,6%
- inwestycyjne	34,6	32,5	29,5	-3,0	-9,4%
- nieruchomości	11,1	14,2	14,8	0,6	3,9%
- pozostałe należności	21,6	21,5	20,8	-0,7	-3,2%
Kredyty dla przedsiębiorstw	335,2	347,9	357,3	9,4	2,7%
- operacyjne	129,4	129,7	136,4	6,7	5,1%
- inwestycyjne	116,0	125,6	122,3	-3,3	-2,6%
- nieruchomości	57,1	59,3	64,0	4,8	8,0%
- pozostałe należności	32,6	33,3	34,5	1,2	3,7%
MSP	196,6	203,9	208,0	4,0	2,0%
Duże przedsiębiorstwa	138,6	143,9	149,3	5,4	3,7%
Instytucje niekomercyjne	6,5	6,9	6,8	-0,1	-1,1%

W I kwartale 2018 r. tempo wzrostu kredytów dla sektora niefinansowego bankowego^{11, 12} było zbliżone do poprzednich okresów, przy czym odnotowany przyrost stanu kredytów (wartość bilansowa brutto kredytów ogółem zwiększyła się o 14,2 mld zł, tj. o 1,4%, rok/rok o 39,5 mld zł, tj. o 4,0%; po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 13,5 mld zł, tj. o 1,3%, rok/rok o 55,5 mld zł, tj. o 5,6%) był wyższy niż w analogicznym okresie ub.r.

Zwiększeniu akcji kredytowej sprzyja utrzymujące się ożywienie gospodarcze, dalsza poprawa sytuacji na rynku pracy, rekordowo wysoki poziom optymizmu konsumentów i przedsiębiorstw, niskie stopy procentowe, jak też modyfikacja strategii działania części banków w kierunku wzrostu udziału krótkoterminowych kredytów detalicznych. Dodatkowym czynnikiem, który może mieć korzystny wpływ na rozwój akcji kredytowej w tym obszarze jest uruchomiony w 2016 r. Program „Rodzina 500+”, który może powodować wzrost skłonności części gospodarstw domowych do zwiększenia swojego zadłużenia, jak też skłonność banków do rozszerzenia akcji kredytowej (z drugiej strony, poprawa sytuacji finansowej gospodarstw domowych, jak też

⁸ Bez należności wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (według stanu na koniec marca br. wartość tego portfela wynosiła 7,5 mld zł, a na koniec ub.r. 2,3 mld zł).

⁹ Kategoria ta obejmuje również kredyty gotówkowe spłacane w ratach.

¹⁰ Kategoria ta obejmuje kredyty w rachunku bieżącym oraz kredyty spłacane jednorazowo.

¹¹ Faktyczny przyrost był wyższy, gdyż należałoby go powiększyć o wartość należności wycenianych według wartości godziwej przez rachunek zysków i strat (jak wyżej wskazano na koniec marca br. wartość tego portfela wynosiła 7,5 mld zł).

¹² Uwaga: Jedną ze zmian wynikających z wprowadzenia standardu MSSF 9 było przeniesienie dłużnych papierów wartościowych korporacyjnych i komunalnych wykazywanych dotychczas w portfelu kredytowym do portfela instrumentów dłużnych. W związku z tym dokonano odpowiedniej korekty danych dotyczących portfela kredytowego za wcześniejsze okresy.

Program „Rodzina 500+” mogą też prowadzić do wzrostu realizacji potrzeb konsumpcyjnych przez gospodarstwa domowe w oparciu o środki własne, zwłaszcza w przypadku zaspokajania potrzeb konsumpcyjnych o niższej wartości).

Przyrost kredytów gospodarstw domowych okazał się nieco niższy niż przed rokiem (wartość bilansowa brutto kredytów ogółem zwiększyła się o 4,9 mld zł, tj. o 0,7%, rok/rok o 17,2 mld zł, tj. o 2,6%; po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 4,6 mld zł, tj. o 0,7%, rok/rok o 30,7 mld zł, tj. o 4,8%), głównie na skutek obniżenia stanu pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych.

Tempo wzrostu kredytów mieszkaniowych pozostawało relatywnie stabilne, przy czym zrealizowany w I kwartale br. przyrost stanu kredytów okazał się wyższy od obserwowanego w analogicznym okresie ub.r. (wartość bilansowa brutto kredytów zwiększyła się o 4,9 mld zł, tj. o 1,2%, rok/rok o 3,1 mld zł, tj. o 0,8%; po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 4,4 mld zł, tj. o 1,1%, rok/rok o 15,4 mld zł, tj. o 4,0%). Również dane AMRON-SARFiN i BIK wskazują na wzrost akcji kredytowej (według danych AMRON-SARFiN, w I kwartale br. banki udzieliły 55,2 tys. kredytów, na łączną kwotę 12,9 mld zł, a liczba czynnych umów kredytowych zwiększyła się o 27,0 tys. do 2 167,9 tys., podczas gdy w I kwartale ub.r. banki udzieliły wówczas 50,2 tys. kredytów o łącznej wartości 11,0 mld zł). Uwagę przy tym zwraca systematyczny wzrost wartości przeciętnego kredytu (z 219,0 tys. zł w I kwartale ub.r. do 234,2 tys. zł w I kwartale br.), co należy łączyć z obserwowanym wzrostem cen na rynku mieszkaniowym.

Pomimo nieznacznego osłabienia PLN względem CHF i EUR w strukturze walutowej portfela odnotowano dalsze zmniejszenie udziału kredytów walutowych (z 34,3% na koniec ub.r. do 33,3% na koniec marca br.), jak też obniżenie stanu zadłużenia w walucie oryginalnej (zadłużenie z tytułu kredytów CHF zmniejszyło się z 30,0 mld CHF na koniec ub.r. do 29,4 mld CHF na koniec marca br.).

Utrzymuje się relatywnie wysokie tempo wzrostu kredytów konsumpcyjnych, przy czym odnotowany w I kwartale br. przyrost stanu portfela tych kredytów (o 1,5 mld zł, tj. o 0,9%, rok/rok o 13,2 mld zł, tj. o 8,7%; po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut o około 1,5 mld zł, tj. o 0,9%, rok/rok o 13,9 mld zł, tj. o 9,2%) był zbliżony do odnotowanego w analogicznym okresie ub.r. Również dane BIK wskazują na wzrost akcji kredytowej w ujęciu liczby i wartości kredytów z wyjątkiem kredytów w kartach płatniczych (według danych BIK banki i SKOKi udzieliły w I kwartale br. 1,7 mln kredytów konsumpcyjnych o łącznej wartości 20,1 mld zł wobec 1,6 mln kredytów konsumpcyjnych o łącznej wartości 18,6 mld zł udzielonych w I kwartale ub.r.).

Stan pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych uległ obniżeniu (o 1,5 mld zł, tj. o -1,3%), na skutek obniżenia stanu kredytów inwestycyjnych (o 3,3 mld zł, tj. o -2,6%).

Przyspieszenie tempa wzrostu gospodarki sprzyjało rozszerzeniu akcji kredytowej w obszarze kredytów dla przedsiębiorstw, których przyrost w I kwartale br. (o 9,4 mld zł, tj. o 2,7%, rok/rok o 22,1 mld zł, tj. o 6,6%; skorygowany o 8,9 mld zł, tj. o 2,6%, rok/rok o 24,4 mld zł, tj. o 7,3%)

był znacząco wyższy od odnotowanego w I kwartale ub.r. kiedy obserwowano zmniejszenie stanu tych kredytów. Przyrost obserwowany był zarówno w obszarze kredytów dla dużych przedsiębiorstw, jak i kredytów dla MSP, przy czym z punktu widzenia celu udzielenia kredytu wzrost akcji kredytowej obserwowano głównie w obszarze kredytów na działalność bieżącą (o 6,7 mld zł) oraz na finansowanie nieruchomości (o 4,8 mld zł), podczas gdy w przypadku kredytów na działalność inwestycyjną odnotowano obniżenie ich stanu (o 3,3 mld zł). W kontekście dynamiki akcji kredytowej, należy mieć na uwadze stały rozwój alternatywnych form finansowania działalności oraz finansowania rozwoju części przedsiębiorstw kontrolowanych przez inwestorów zagranicznych w oparciu o środki z grupy macierzystej.

Jakość portfela kredytowego

Tabela 9. Jakość należności od sektora niefinansowego

	Wartość (mld zł)			Zmiana w 2018		Udział		
	03/17	12/17	03/18	mld zł	%	03/17	12/17	03/18
Ogółem	1 001,3	1 026,7	1 041,0	14,2	1,4%	100,0%	100,0%	100,0%
Bez utraty wartości - Faza 1	x	x	864,8	x	x	x	x	83,1%
Bez utraty wartości - Faza 2	x	x	96,5	x	x	x	x	9,3%
Ze stwierdzoną utratą wartości - Faza 3	68,7	69,9	79,7	9,9	14,1%	6,9%	6,8%	7,7%
Ze stwierdzoną utratą wartości								
Kredyty dla gospodarstw domowych	40,1	40,8	44,6	3,7	9,1%	6,1%	6,1%	6,6%
- kredyty mieszkaniowe	11,5	10,9	11,5	0,6	5,1%	2,9%	2,8%	2,9%
- kredyty konsumpcyjne	17,3	18,0	19,5	1,5	8,1%	11,4%	11,0%	11,8%
- pozostałe	11,3	11,9	13,6	1,7	14,5%	10,1%	10,4%	12,0%
Kredyty dla przedsiębiorstw	28,5	28,9	35,0	6,1	21,1%	8,5%	8,3%	9,8%
- MSP	20,0	20,4	24,4	4,0	19,7%	10,2%	10,0%	11,8%
- duże przedsiębiorstwa	8,5	8,5	10,6	2,1	24,6%	6,1%	5,9%	7,1%

Jakość portfela kredytowego ogółem pozostaje stabilna, ale wprowadzenie MSSF 9 skutkowało m.in. zmianą zasad prezentacji, klasyfikacji i wyceny instrumentów finansowych, w tym rozpoznawania i kalkulacji utraty ich wartości. Zgodnie z nowymi zasadami banki stosujące MSR/MSSF klasyfikują należności do trzech grup:

- należności bez utraty wartości bez znaczącego wzrostu ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia (tzw. Faza 1) – są to należności, dla których na dzień sprawozdawczy ryzyko kredytowe związane z instrumentem finansowym nie wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia,
- należności bez utraty wartości, wskazujące istotny wzrost ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia (tzw. Faza 2) – są to należności, dla których na dzień sprawozdawczy ryzyko kredytowe związane z instrumentem finansowym wzrosło znacząco od momentu początkowego ujęcia,
- należności ze stwierdzoną utratą wartości (tzw. Faza 3) – są to aktywa finansowe dotknięte utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe, w przypadku wystąpienia jednego lub więcej zdarzeń, o których mowa w Załączniku A MSSF 9.

Jednocześnie zmiana zasad klasyfikacji spowodowała:

- wzrost stanu kredytów ze stwierdzoną utratą wartości,
- wzrost stanu odpisów na należności (to wyjaśnia dlaczego obserwowany w I kwartale br. wzrost stanu kredytów od sektora niefinansowego w ujęciu brutto jest istotnie wyższy od wzrostu tych kredytów w ujęciu bilansowym).

Na koniec marca br. dominowały kredyty znajdujące się w Fazie 1 (stanowiły one 83,1% portfela kredytów dla sektora niefinansowego), a w dalszej kolejności w Fazie 2 (9,3%) oraz w Fazie 3 (7,7%).

Na skutek wprowadzonych zmian, w I kwartale br. - ściśle w bilansie otwarcia - odnotowano istotny wzrost stanu kredytów ze stwierdzoną utratą wartości (o 9,9 mld zł, tj. o 14,1%), jak też ich udziału w portfelu kredytowym (z 6,8% na koniec ub.r. do 7,7% na koniec marca br.).

W ujęciu poszczególnych produktów odnotowano wzrost stanu i udziału kredytów ze stwierdzoną utratą wartości we wszystkich kategoriach, przy czym:

- w największym stopniu dotyczyło to kredytów dla przedsiębiorstw (wzrost stanu o 6,1 mld zł, wzrost udziału z 8,3% do 9,0%), w tym kredytów dla MSP (wzrost stanu o 4,0 mld zł, wzrost udziału z 10,0% do 11,8%) oraz kredytów dla dużych przedsiębiorstw (wzrost stanu o 2,1 mld zł, wzrost udziału z 5,9% do 7,1%)
- w mniejszym stopniu dotyczyło to kredytów dla gospodarstw domowych (wzrost stanu o 3,7 mld zł, wzrost udziału z 6,1% do 6,6%), w tym kredytów mieszkaniowych (wzrost stanu o 0,6 mld zł, wzrost udziału z 2,8% do 2,9%), kredytów konsumpcyjnych (wzrost stanu o 1,5 mld zł, wzrost udziału z 11,0% do 11,8%), pozostałych kredytów (wzrost stanu o 1,7 mld zł, wzrost udziału z 10,4% do 12,0%);

Jak z tego wynika największym zmianom uległ portfel kredytów dla MSP, a najmniejszym kredytów mieszkaniowych.

Pomimo wysokiej bieżącej jakości kredytów mieszkaniowych na tle innych portfeli, UKNF stale podkreśla, że należy mieć na uwadze, że portfel ten generuje szereg rodzajów potencjalnego ryzyka, które może zmaterializować się w przyszłości (w szczególności trzeba mieć na uwadze dominującą rolę tych kredytów w bilansie sektora bankowego, wysoki udział kredytów walutowych, wysokie LTV części portfela kredytowego, jak też kwestie społeczne i prawne związane z realizacją zabezpieczeń).

Jakość kredytów dla sektora finansowego i budżetowego pozostawała wysoka (udział kredytów ze stwierdzoną utratą wartości w tych portfelach był marginalny).

Pozostałe aktywa

Tabela 10. Wybrane inne aktywa

	Wartość (mld zł)			Zmiana w 2018	
	03/17	12/17	03/18	mld zł	%
Kasa, środki w bankach centralnych	63,3	57,7	61,4	3,7	6,4%
- kasa	15,9	18,3	17,2	-1,1	-6,2%
- środki w bankach centralnych	47,4	39,4	44,2	4,8	12,2%
Należności od sektora finansowego	140,6	147,7	150,5	2,8	1,9%
- banki	75,6	80,8	83,7	2,9	3,6%
- pozostałe podmioty	65,0	66,9	66,8	-0,1	-0,2%
Należności od sektora budżetowego	81,6	85,7	85,4	-0,2	-0,3%
Instrumenty dłużne	409,1	427,0	451,0	24,1	5,6%
- banków centralnych	70,8	91,2	95,8	4,6	5,0%
- skarbowe	275,3	272,1	292,8	20,6	7,6%
- innych emitentów	63,1	63,7	62,5	-1,2	-1,8%

W I kwartale br. odnotowano znaczący wzrost portfela instrumentów dłużnych (o 24,1 mld zł, tj. o 5,9%, rok/rok o 41,9 mld zł, tj. o 10,2%). Wynikało to głównie ze zwiększenia stanu portfela papierów skarbowych (o 20,6 mld zł), a w mniejszym stopniu ze zwiększenia stanu bonów pieniężnych NBP. Stan pozostałych aktywów (głównie należności od sektora finansowego i budżetowego) nie uległ większym zmianom.

Źródła finansowania

Tabela 11. Źródła finansowania

	Wartość (mld zł)			Zmiana w 2018	
	03/17	12/17	03/18	mld zł	%
Zobowiązania	1 545,0	1 572,8	1 615,5	42,7	2,7%
Zobowiązania wobec sektora finansowego	376,7	376,1	377,3	1,2	0,3%
Depozyty sektora niefinansowego:	1 018,9	1 070,4	1 066,8	-3,5	-0,3%
- gospodarstwa domowe	738,4	761,3	775,8	14,5	1,9%
- przedsiębiorstwa	256,3	285,0	266,0	-18,9	-6,6%
- instytucje niekomercyjne	24,3	24,1	25,0	0,9	3,8%
Depozyty sektora budżetowego	101,6	69,0	114,9	45,9	66,5%
Pozostałe zobowiązania	47,8	57,3	56,5	-0,8	-1,5%
Informacja dodatkowa:					
- zobowiązania wobec nierezydenta	230,9	216,8	213,8	-3,0	-1,4%
w tym wobec podmiotów grupy macierzystej	90,0	78,9	79,7	0,8	1,0%
- zobowiązania z tytułu własnej emisji	72,4	85,3	85,6	0,3	0,4%
Kapitały	191,1	204,0	202,2	-1,8	-0,9%

Wdrożenie MSSF 9 w praktyce nie miało wpływu na klasyfikację i wycenę zobowiązań finansowych. W I kwartale br. odnotowano wzrost zobowiązań sektora bankowego (o 42,7 mld zł, tj. o 2,7%, rok/rok o 70,6, tj. o 4,6%; po uwzględnieniu zmian kursowych o 37,5 mld zł, tj. o 2,4%, rok/rok o 85,3 mld zł, tj. o 5,6%). Wynikał on głównie z przyrostu stanu depozytów sektora budżetowego, co jest charakterystyczne dla pierwszych miesięcy roku.

Odnótowane w I kwartale br. zmniejszenie stanu depozytów sektora niefinansowego (o -3,5 mld zł, tj. o -0,3%; rok/rok wzrost o 47,9 mld zł, tj. o 4,7%; po uwzględnieniu zmian kursowych o -3,5 mld zł, tj. o -0,3%, rok/rok wzrost o 59,1 mld zł, tj. o 5,9%) było nieznacznie niższe od

odnotowanego w analogicznym okresie ub.r. za sprawą większego przyrostu depozytów gospodarstw domowych (o 14,5 mld zł, tj. o 1,9%) oraz mniejszego okresowego odpływu depozytów sektora przedsiębiorstw (o -18,9 mld zł, tj. o -6,6%).

Pomimo pewnego przyspieszenia rocznego tempa wzrostu depozytów rozwój bazy depozytowej pozostaje pod presją środowiska niskich stóp procentowych, co wpływa na zmniejszenie skłonności do oszczędzania w bankach. Dodatkową presję wywiera powrót zjawisk inflacyjnych, który powoduje że realne oprocentowanie depozytów stało się ujemne, co skłania część deponentów do poszukiwania alternatywnych form oszczędzania i inwestycji.

Jednocześnie w strukturze terminowej depozytów odnotowano dalszy wzrost udziału depozytów bieżących kosztem depozytów terminowych (w przypadku depozytów gospodarstw domowych udział ten wzrósł z 60,6% na koniec ub.r. do 61,6% na koniec marca br.).

Stan zobowiązań wobec sektora finansowego pozostał na poziomie z końca ub.r. a obserwowany w ujęciu nominalnym marginalny wzrost (o 1,2 mld zł, tj. o 0,3%) wynikał z nieznacznego osłabienia PLN względem CHF i EUR. Stabilizacja stanu tych środków w połączeniu ze wzrostem innych pozycji prowadzi do stopniowego zmniejszenia ich udziału w strukturze zobowiązań i w całej sumie bilansowej (na koniec marca br. stanowiły one 23,4% ogółu zobowiązań oraz 20,8% sumy bilansowej).

Podobnie jak w latach ubiegłych, w I kwartale br. odnotowano silny napływ lokat sektora budżetowego (wzrost o 45,9 mld zł, tj. o 66,5%), głównie rządowego. Należy jednak mieć na uwadze, że środki te w końcu roku ponownie zostaną w większości wycofane. Ponadto, środki te są bardzo silnie skoncentrowane, w rezultacie czego ich rola w finansowaniu działalności banków pozostaje ograniczona.

Stan pozostałych zobowiązań nie uległ większym zmianom.

W I kwartale br. odnotowano zmniejszenie stanu kapitałów (o -1,8 mld zł; tj. -0,9%), co wynikało z wdrożenia MSSF 9, skutkującego korektami wartości bilansowej aktywów odzwierciedlonymi w kapitałach własnych.

Wycena rynkowa banków notowanych na GPW

Tabela 12. Wybrane dane banków notowanych na GPW

	Wartość rynkowa (mln zł)					Wynik finansowy netto (mln zł)				Aktywa (mln zł)
	03/17	12/17	03/18	Zmiana w 2018		03/17	03/18	Zmiana		03/18
PKO BP	40 075	55 388	50 550	-4 838	-8,7%	525	757	232	44,2%	295 095
BZ WBK	33 988	39 361	35 979	-3 382	-8,6%	439	453	14	3,3%	157 556
PEKAO	34 672	33 990	32 363	-1 627	-4,8%	350	392	43	12,2%	182 744
ING BSK	22 384	26 749	25 604	-1 145	-4,3%	300	322	22	7,3%	127 310
MBANK	15 792	19 675	17 720	-1 955	-9,9%	219	411	192	87,9%	133 640
MILLENNIUM	7 825	10 845	9 960	-886	-8,2%	140	155	15	10,5%	73 009
HANDLOWY	10 022	10 698	9 878	-821	-7,7%	43	146	103	241,9%	44 483
ALIOR	9 239	10 276	9 595	-681	-6,6%	82	171	89	107,7%	70 534
BGZ BNPP	5 766	5 719	5 459	-260	-4,6%	40	85	46	116,0%	71 921
GETINOBLE	1 731	1 461	1 217	-243	-16,7%	-96	-48	48	-50,0%	58 424
IDEABANK	1 960	1 814	1 188	-626	-34,5%	51	15	-37	-71,5%	23 805
BOS	742	520	561	42	8,0%	20	16	-4	-18,1%	19 411
RAZEM	184 195	216 496	200 073	-16 423	-7,6%	2 113	2 876	763	36,1%	1 257 934
Indeksy										
WIG	57 911	63 746	58 377	-5 369	-8,4%					
WIG20	2 176	2 461	2 210	-251	-10,2%					
mWIG40	4 744	4 847	4 555	-292	-6,0%					
sWIG80	16 382	14 596	14 180	-416	-2,9%					
WIG-banki	6 992	8 482	7 841	-641	-7,6%					

Źródło: GPW oraz raporty okresowe banków (dane skonsolidowane)

Na koniec marca br. na warszawskiej giełdzie (GPW) było notowanych 12 banków, skupiających 67,4% aktywów sektora (w ujęciu jednostkowym).

Słaba koniunktura panująca na GPW, przełożyła się na zmniejszenie ich łącznej wartości rynkowej (z 216,5 mld zł na koniec ub.r. do 200,1 mld zł na koniec marca br., tj. o -7,6%).

SPIS TABEL

Tabela 1. Fundusze własne, kwota ekspozycji na ryzyko, współczynniki kapitałowe	3
Tabela 2. LCR banków komercyjnych.....	4
Tabela 3. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego	5
Tabela 4. Wybrane elementy rachunku wyników sektora bankowego	6
Tabela 5. Skala działania i struktura sektora bankowego	7
Tabela 6. Zmiana głównych kategorii bilansu	8
Tabela 7. Struktura walutowa bilansu sektora bankowego	8
Tabela 8. Należności od sektora niefinansowego	9
Tabela 9. Jakość należności od sektora niefinansowego	11
Tabela 10. Wybrane inne aktywa.....	13
Tabela 11. Źródła finansowania	13
Tabela 12. Wybrane dane banków notowanych na GPW	15

Opracowanie:

Andrzej Kotowicz

przy współpracy

Departamentu Bankowości Komercyjnej i Specjalistycznej

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00
fax (+48 22) 262-51-11 (95)
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl